

KANSANHUOLTOMINISTERIÖ

Helsinki 1/3 1947.

Kiertokirje N:o 78.

KD-ryhmä 12.

Kansanhuoltolautakunnille.

Asia: Väkilannoitteiden jakelu.

Ensi kevään väkilannoitteiden jakelusta. kansanhuoltoministeriö on päättänyt seuraavaa:

1. Yleinen jakelu:

Yleinen jakelu suoritetaan osittain entillä viljelijöiden hallussa olevilla ostoluvilla Kh-lomake N:o E 264 ja osittain ns. tasoitusjakeluna kansanhuoltolautakunnan antamilla ostoluvilla Kh-lomake N:o J 7 c. Ne viljelijät, joilla on ostolupa Kh-lomake N:o E 264, ovat oikeutettuja saamaan ostoluvan J 7 vain siinä tapauksessa, että he ovat saaneet kuluvana lannoitusvuonna vähemmän lannoitteita kuin mitä tasoitusjakelu edellyttää. Ajan voittamiseksi ei tasoitusjakelussa käytetä tilausjärjestelmää, vaan lannoitteet lähetetään vähittäisliikkeille laskelmien perusteella. Koska voi sattuua, etteivät lähetetyt lannoitteet kaikkialla riitä tasoitusjakeluun, tulee kansanhuoltolautakuntien laskea viljelijöille tasoitusjakelussa tulevat lannoitemäärät viipymättä, että mahdollisesti puuttuvat lannoitteet ehdittäisiin lähettää ennen kevätkylvöjä.

Kansanhuoltolautakunnat ovat laskeneet kansanhuoltoministeriön kiertokirjeen N:o 488/30. 12. 46 mukaisesti kullekin viljelijälle tulevat lannoitteet viljelmälle vuoden 1946 sadosta määrätyn luovutusyksikkömäärän sekä kivennäismaa- ja suoviljelysalan perusteella. Laskuperusteet olivat seuraavat:

Fosfaattilannoitteet:

125 kg 1,000 luovutusyksikköä kohden

Kalilannoitteet:

35 kg 1,000 luovutusyksikköä kohden +
40 „ suoviljelyshehtaaria „

Typpilannoitteet:

35 kg 1,000 luovutusyksikköä kohden +
15 „ kivennäismaahehtaaria „

Nyttemmin on käynyt selville, että vaikean kuljetustilanteen vuoksi näin suuria fosfaatti- ja typpilannoitemääriä ei voida vielä tänä keväänä jakaa, kun taas kalilannoitteita voidaan jakaa jonkin verran enemmän. Alle 2 ha:n viljelmille jaetaan lannoitteet pienen typpimäärän takia seoksena, jossa on 16 % P_2O_5 , 25 % K_2O ja 6 % N. Tätä seosta jaetaan 100 kg 1,000 luovutusyksikköä kohden. Suuremmille viljelmille jaettavat lannoitemäärät saadaan, kun edellä esitetyt määrät kerrotaan seuraavilla luvuilla:

fosfaattilannoitteet luvulla	.....	0.7
kalilannoitteet	„	..... 1.3
typpilannoitteet	„	..... 0.25

Liitteenä olevasta esimerkistä 1 nähdään väkilannoitemäärien laskeminen sellaiselle viljelmälle, jolle ei aikaisemmin ole annettu väkilannoitteiden ostolupaa Kh-lomake N:o E 264. Jos mainittu ostolupa on annettu, on lannoitemääristä vähennettävä kuluvana lannoitusvuonna jaetut määrät. Kun fosfaatteja on jaettu 200 %, kalilannoitteita n. 150 % ja typpilannoitteita n. 10 %, saadaan viljelijöille jaetut lannoitemäärät kertomalla ostolupaan kirjoitetut määrät seuraavilla luvuilla:

fosfaattilannoitteet luvulla	.....	2.0
kalilannoitteet	„	..... 1.5
typpilannoitteet	„	..... 0.1

Nämä vähennykset on ehdottomasti tehtävä kirjoitettaessa lisäostolupaa niille viljelmille, joille nykyisin voimassa oleva väkilannoitteiden ostolupa on annettu. Liitteen esimerkistä 2 nähdään lannoitemäärien

laskeminen tällaiselle viljelmälle ja esimerkiksi 3 lannoitesuosmäärän laskeminen alle 2 ha:n viljelmälle.

Edellä esitetyllä tavalla lasketut lannoitemäärät saadaan jakaa korotettuna seuraavissa tapauksissa:

1. Korotus on 25 % Oulun läänissä Haihluodon, Haukiputaan, Iin, Kempeleen, Keskilän, Kiimingin, Kuivaniemen, Kärsmäen, Oulunsalon, Piipolan, Pulkkilan, Pyhännän, Säräisniemen, Utajärven, Vuolijoen, Yli-Iin ja Ylikkiingin kunnissa sekä Vaasan läänissä Halsuan, Lestijärven, Perhon ja Ullavan kunnissa kaikille viljelmille, ellei korotus ole seuraavien 2 ja 3 kohtien mukaan suurempi.

2. Korotus on 50 % koko maassa niille maanhankintalain nojalla perustetuille viljelmille ja siirtoväen vuokraviljelmille, jotka ovat kansanhuoltolautakunnan käsityksen mukaan kunnan keskitasoa ilmeisesti heikommassa kasvukunnossa, ellei korotus ole seuraavan kohdan mukaan suurempi.

3. Korotus on 100 %: a) Koko maassa viljelmille, jotka on perustettu ns. rappiotalain tai maanhankintalain nojalla varsinaisille rappiutiloille. b) Enon, Ilomantsin, Pielisjärven ja Tuupovaaran kunnissa sekä Nurmeksen maalaiskunnassa. c) Lapin läänissä sekä Oulun läänissä Hyrynsalmen, Kuhmon, Kuusamon, Pudasjärven, Puolangan, Ristijärven, Suomussalmen ja Taivalkosken kunnissa sellaisille viljelmille, joille ei ole annettu väkilannoitteiden ostolupaa Kh-lomake N:o E 264 ja jotka siis eivät ole päässeet osallisiksi tällä alueella suoritetusta ylimääräisestä jakelusta.

Laskemisessa on otettava huomioon, että myös viljelmän jouduttua uudelle haltijalle niin myöhään, ettei hän ole luovutusvelollinen vuoden 1946 sadosta, käytetään viljelmän entiselle haltijalle määrättyä luovutusyksikkömäärää. Koko viljelmän hallintaansa saanut uusi viljelijä on saanut säännöstelytiedoituksien N:o 14 (980) 15. 6. 1945 määräysten mukaisesti entiseltä omistajalta myös ostoluvan Kh-lomake N:o E 264 ja uudelle haltijalle annetaan tasotusjakelussakin viljelmälle mahdollisesti tulevat lisäostoluvat. Myös osan viljelmää hallintaansa saaneet uudet viljelijät ovat olleet oikeutettuja saamaan ostoluvan N:o E 264, jolloin kantaviljelmän haltijan on ollut vaihdettava ostolupansa vastaavasti

pienempään ostolupaan. Tässä tapauksessa saavat tasotusjakelussa sekä kantaviljelmän haltija että osaviljelmien uudet haltijat heille kullekin mahdollisesti tulevat lisäostoluvat. Jos osaviljelmien uudet haltijat ovat saaneet viljelmän niin myöhään, ettei ostolupaa N:o E 264 ole ehditty antaa ja kantaviljelmän haltija on ostanut koko entistä viljelmäänsä vastaavat lannoitteet, ovat osaviljelmien haltijat oikeutettuja saamaan kantatilan haltijalta viljelmäänsä vastaavat lannoitteet ja sen lisäksi mahdollisesti tasotusjakelussa osaviljelmilleen tulevat ostoluvat. Elleivät osaviljelmien haltijat kuitenkaan saa kantatilan haltijalta heille kuuluvia lannoitteita, tulee kansanhuoltolautakunnan antaa heille tasotusjakelussa kaikkia ensi kevättä varten jaettavia lannoitemääriä vastaavat ostoluvat. Tällöin vähennetään vastaavasti kantatilan haltijalle tasotusjakelussa mahdollisesti tulevia lannoitemääriä. Myös siirtoväen vuokraviljelijöille annetaan tasotusjakelussa vuokrattua alaa varten kantatilan luovutusyksikkömäärän perusteella laskettu väkilannoitteiden ostolupa. Tällöin ei kantatilan lannoitemäärää vastaavasti vähennetä.

Ostoluvat kirjoitetaan Kh-lomakkeelle N:o J 7. Niille viljelijöille, jotka aikaisemmin ovat saaneet ostoluvan N:o E 264, kirjoitetaan lisäostoluvat samaan liikkeeseen, mistä he ovat aikaisemminkin lannoitteet ostaneet, muille viljelijöille heidän haluamaansa liikkeeseen. Osan viljelmää hallintaansa saaneille viljelijöille on ostolupa kirjoitettava kuitenkin samaan liikkeeseen, mistä kantatila lannoitteet ostaa, koska lannoitteet lähetetään tähän liikkeeseen. Ostoluvat kirjoitetaan kutakin lannoitetta varten erikseen ja on kansanhuoltolautakunnan pidettävä ostoluvan saaneista viljelijöistä luetteloa, johon merkitään myös väkilannoitteiden määrät. Siirtoväen vuokraviljelijän on ostoluvan saamiseksi esitettävä vuokrasopimus, johon on merkittävä ostoluvan antopäivä ja lannoitteiden määrä. Vähittäisliikkeiden on palautettava ostoluvat kansanhuoltolautakuntaan.

2. Uudisviljelykset:

Vuonna 1945 ja 1946 raivattua uudisviljelystä varten saadaan kirjoittaa ostoluvat raivattua hehtaaria kohden seuraaville lannoitemäärille:

300 kg fosfaattilannoitteita
 150 „ kalilannoitteita
 100 „ typpilannoitteita

Ostoluvan saamiseksi on viljelijän esitettävä alueneuvojan tai kahden muun luotettavan henkilön antama todistus, josta ilmenee raivattu pinta-ala ja milloin se on valmistunut pelloksi. Ostoluvan (Kh-lomake N:o J 7) saaneista viljelijöistä, raivatuista pinta-aloista ja jaettujen lannoitteiden määristä on kansanhuoltolautakunnan pidettävä luetteloa ja on ostolupa merkitävä sana: uudisviljelys. Lannoitteet saadaan vähittäisliikkeistä niille tasoitusjakelua varten lähetetyistä varastoista. Vähittäisliikkeiden on tilattava lannoitteet tukuliikkeestä. Sitä varten on vähittäisliikkeiden pidettävä uudisviljelyksiä varten myydyistä lannoitteista luetteloa ja tehtävä siitä yhdistelmä. Ostoluvat palautetaan kansanhuoltolautakuntaan ja samalla hankitaan kansanhuoltolautakunnan leima yhdistelmään, joka liitetään lannoitetilaukseen.

3. Öljy- ja kuitukasvien sekä juurikasvien siemenen sopimusviljelykset:

Näitä sopimusviljelyksiä varten on myönnetty 400 kg fosfaattilannoitteita sopimusviljelyshehtaaria kohden. Sinapin viljelijä saa kuitenkin vaihtaa puolet fosfaatista typpilannoitteeksi. Ostoluvan (J 7) saamiseksi on viljelijän esitettävä kansanhuoltolautakunnalle 15. 4. 47 mennessä viljelyssopimus, mihin kansanhuoltolautakunnan on tehtävä merkintä ostoluvan saamisesta.

4. Sikurin sopimusviljelykset:

Sikurin sopimusviljelyksiä (300 ha) varten on myönnetty 600 kg lannoiteseosta sopimusviljelyshehtaaria kohden. Ostoluvista ja niiden saamisesta määrätään samoin kuin kohdassa 3.

5. Maatalouskerholaisten ja sotainvaliidien lannoitteet:

Maatalouskerholiitolle ja Sotainvaliidien Veljesliitolle on myönnetty lannoiteseosta, joka jaetaan mainittujen järjestöjen kautta niiden alaisille palstaviljelyksille.

6. Lasinalaiset, taimisto- ja vihannesviljelmät:

Näitä viljelmiä varten myönnettyjen lannoitteiden jakelun hoitaa Suomen Puutarhaviilijöiden Liitto.

7. Kulutuskeskusten ja teollisuusseutujen palsta- ja vihannesviljelmät:

Erinäisiin kulutuskeskuksiin ja teollisuusseuduille tullaan toimittamaan lannoiteseosta palsta- ja vihannesviljelyksiä varten. Erikseen ilmoitetaan, mille paikkakunnille seosta toimitetaan. Jakelu tapahtuu ostolupaa vastaan ja se saadaan antaa 5 kg:lle seosta aaria kohden. Ostoluvat (J 7) voivat olla myös yhteisostolupia. Lannoiteseosta saadaan antaa ruokakunnalle sen hallinnassa olevan viljelyspalstan todellisen suuruuden mukaan, kuitenkin enintään 2 aarille ruokakunnan jäsentä kohden.

8. Aikaisemmin kansanhuoltoministeriön kiertokirjeessä N:o 399/18. 10. 46 mainituista erikoisjakeluista (lisäjakelu Pohjois-Suomen hävitetyllä alueella, sokerijuurikkaan sopimusviljelijöille ja timoteinsiemenen viljelijöille) annetut määräykset ovat edelleen voimassa. Timoteinsiemenen viljelijäin oli esitettävä ostoluvan saamiseksi kansanhuoltolautakunnalle liikkeen antama siemenen ostokuitti 1. 3. 1947 mennessä. Sokerijuurikkaan sopimusviljelyshehtaaria kohden jaetaan 800 kg superfosfaattia, 400 kg 40 % kalisuolaa ja 500 kg kalkkitai chilesalpietaria. Viljelyssopimus on esitettävä kansanhuoltolautakunnalle ennen 1. 4. 1947. Ostoluvat J 7 kirjoitetaan Keskusosuusliike Hankkija r.l:n tai Keskusosuuskunta Laborin alaisista liikkeistä ostamista varten ja tehdään viljelyssopimukseen merkintä väkilannoitteiden ostoluvan antamisesta.

Pohjois-Suomen hävitetyllä alueella tapahtuu ylimääräinen jakelu ostoluvalla Kh-lomake N:o E 264 ja ovat jaettavat määrät ja kupongit seuraavat:

Fosfaattilannoitteet	.....	250 %, P ₃
Kalilannoitteet	.....	100 %, K ₃
Typpilannoitteet	.....	100 %, N ₄

Osastopäällikkö Risto Vasara.

Apulaistoimistopäällikkö T. Keränen.

Liite: Väkilannoitemäärien laskeminen.

min annettu väkilannoitteiden ostolupaa

Esim. 1. Viljelmä, jolle ei ole aikaisem-

Kh-lomake N:o E 264.

Viljelmän muunnettu peltoala	10.5 ha
„ suoviljelysten ala	2.0 „
„ kivennäismaaviljelysten ala	8.5 „
Viljelmälle määrätty 6,300 luovutusyksikköä (6.3 tuhatta ly).	

Viljelmä saa tasoitusjakelussa:

Fosfaattilannoitteita:	$6.3 \times 125 \times 0.7 = 551 = 550 \text{ kg}$
Kalilannoitteita:	$[(6.3 \times 35) + (2 \times 40)] \times 1.3 = 390 = 400 \text{ kg}$
Typpilannoitteita:	$[(6.3 \times 35) + (8.5 \times 15)] \times 0.25 = 87 = 90 \text{ kg}$

Esim. 2. Viljelmä, jolle on annettu väkilannoitteiden ostolupa Kh-lomake N:o E 264.

E 264 merkityt lannoitteiden kokonaismäärät:

Viljelysalat ja luovutusyksikkömäärä samat kuin esimerkissä 1. Ostolupa N:o

Fosfaattilannoitteet	200 kg
Kalilannoitteet	300 „
Typpilannoitteet	100 „

Viljelmä saa tasoitusjakelussa:

Fosfaattilannoitteita:	$550 - (2 \times 200) = 150 \text{ kg}$
Kalilannoitteita:	$400 - (1.5 \times 300) = -50 \text{ kg}$
Typpilannoitteita:	$90 - (0.1 \times 100) = 80 \text{ kg}$

Viljelmä ei siis saa tasoitusjakelussa kalilannoitteita.

Viljelmälle määrätty 750 luovutusyksikköä (0.75 tuhatta ly).

Esim. 3. Alle 2 ha:n viljelmä.

Viljelmä saa lannoiteseosta: $0.75 \times 100 = 75 = 80 \text{ kg}$.

Vähittäisliikkeet ovat oikeutettuja antamaan edellä esitetyllä tavalla lasketut ja ostolupaan merkityt määrät kaikkia muita

lannoitteita paitsi ammoniumnitraattia, jota saadaan antaa vain puolet ostolupaan merkitystä typpilannoitteiden määrästä.